

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 3. Alij Conceptus de eadem materia breviter indicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

§. III.

Alii Conceptus de eadem materia breviter indicantur.

I. Ex occasione thematis: *Plangent eum planctu quasi super unigenitum, & dolebunt super eum*: Zach. 12. potest narrari breviter historiola, quæ in Spec. Exempl. V. Passio. Ex. 6. legitur de Anglo nobili, qui in hebdomada laca cum Saraceno per nemus pulcherrimum transiit, omnesque aves expansis alis arbori ad modum crucis adherentes vidit, causam verò rogans à Saraceno audivit, id singulis annis in hac hebdomade contingere, verum in die Resurrectionis omnes iterum reviviscere quasi, & cantare. Ex hac historia inferatur, meritò quemvis etiam Christianum hoc tempore duabus alis *affectus & effectus* cruci & passioni Christi adherere debere. Ostendatur ergo. 1. Quomodo *affectui* adherere debeant, nempe actus gratitudinis, fiduciæ, doloris de peccatis, amoris eliciendo, quod proin, quæ ratione fieri possit, clariùs ostendendum erit. 2. *Effectui*: Ut scilicet etiam opere compatiatur, id est, simul cum ipso Christo patiamur, id quod duplici modo fieri potest, *abstinendo* scilicet, & *sustinendo*, juxta ipsius Christi adhortationem Luc. 9. dicentis: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me*. Ostendatur proinde, quomodo in praxi quisque amore Christi *abstinere*, à peccato maximè, & omnibus rebus ad peccatum allicientibus; & *sustinere*, sed eas maximè cruces, & difficultates, quas suis cuique status & vocatio offert, debeat.

II. Ex occasione thematis: *Accepto corpore Ioseph involuit illud in Sydone munda, & posuit illud in monumento suo novo*: potest ostendi, quomodo Auditores Sepulchrum Christi in corde suo excitari debeant. Et 1. Quidem, quomodo *Parietes* dolorosa Christi patientis mysteria representantes erigendi, ubi pulchra habetur occasio, præcipuos Christi cruciatus explicandi, & quid in singulis maximè considerandum sit ostendendi. 2. Quomodo *Lampades* suspendendæ,

id est, varij affectus gratitudinis, doloris, spei, patientiæ, passionis, amoris eliciendi; ubi copiosa offertur materia, declarandi, cur, & quomodo hos actus elicere debeamus. 3. Quomodo cœlum & receptaculum pro SS corpore Christi seu Monstrantia, ut vocant, apparanda, id est, laudes & gratia Cœlitum more ob Passionem dicendæ, & cor suum pro fœderulo seu Monstrantia offerendum sit, juxta illud Salomon Prov. 13. *Præbe, Fili mi, cor tuum mihi.* Ubi ostendi potest, quid sit cor præbere, scilicet omnes alias res creatas excludere, omnemque suum affectum & amorem in DEUM & Christum transferre.

III. Ex occasione thematis: *Iam hyems transit, imber abiit, & recessit; flores apparuerunt in terra nostra; potest Passio Christi horto comparari.* & inde varij flores colligi, atque in unum fasciculum, qui Auditoribus offeratur, connecti: in qua occasione fructus præcipui, & virtutum actus, quos consideratione Passionis Christi reportare & elicere debemus, explicari possunt. Primus itaque flosculus esse dicitur *Falsago* seu *vergiss mein nicht*; per quem intelligi potest affectus gratitudinis, quam Passio Christi præ omnibus aliis beneficiis exigit. Secundus flosculus est *viola* seu *das Weiden*, per quam dolor de peccatis indicatur, utpote ad quem eliciendum Specialiter conducit, & excitat Passio Christi. Tertius est *Origanum* seu *wohlgemuth*. Vel *Euphrosynon* seu *Angen-Drost*; per quem flosculus spes & fiducia, cui copiosa Motiva offert Christi Passio innuitur. Quartus est *Rosa* seu *die Rosen*, per quam Patientia significatur, ad quam excitandam nihil est efficacius, quam Christi Passio; nam, ut testatur S. Gregorius dixit: *nihil est, quod non equanimiter toleretur.* Christi Passio ad memoriam revocatur. Quintus est *Flos Echij*, seu *das je länger je lieber*; per quem amor ab amoris Christi patientis singulariter provocatus indicatur. Quomodo omnes affectus fusiùs explicati partim in Alphonso Rodriguez 2. tr. penult. partim in Auctario Fabri them. 5. in Per. Per. rascev. videri possunt.

IV. Ex occasione thematis: *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Ps. 115. potest Magnitudo beneficii Redemptionis explicari, eumque in finem huiusmodi de Androdo servo Romano spem Leoni eripiente, & vic-

sim à Leone contra alios Leones in Amphitheatro defenso
narrari. Dicatur ergo 1. quòd Leo iste Hominem signi-
ficet, qui spinam acutissimam peccati in pede, id est, affecti-
bus suis contraxit. 2. Ostendatur, quomodo illam Christus,
& quanto cum labore, quàmque copioso sanguine & vulneri-
bus extraxerit. 3. Inferatur, quid Homo ob beneficium
Christo debeat, quòd scilicet ei hospitium in antro cordis
præbere, cibum voluntatis divinæ studiosè impletæ offer-
re, & contra feras bestias peccatorum defendere debeat, quæ
omnia facile fusiùs ostendi possunt.

V. Ex occasione thematis: *Virtus de illo exibat, & sana-
bat omnes: Luc. 6.* potest ostendi, quòd Christus tempore Pas-
sionis suæ maximè Medici Personam assumpserit, & Pharma-
copolis quodam pretioso erecto, nunc omnes frequentibus
iterum verbis invitet: *Venite ad me omnes, qui laboratis, &
onerati estis, & ego reficiam* (ac curabo) vos. Demonstrari
ergo poterit, quam pretiosum hoc sit Pharmacopolium seu
Apotheca ex iis maximè capitibus, ob quæ plerumque Apo-
thecæ ab Hominibus magni æstimari solent. Et 1. quidem
ostendatur, quòd *pretiosissimis* constet medicinis, videlicet
meritis Christi, quorum quodlibet infiniti valoris est secun-
dum communiorem Theologorum sententiam. 2. Quòd *ef-
ficacissimis* constet medicinis, cum non minor illarum sit ef-
ficacia nunc, quàm olim quando in terris ambulabat Christus,
atque tunc virtus exibat, & sanabat omnes. 3. Quòd *diver-
sissimis* constet Medicinis pro omni morborum genere; ubi
herere maximè poterit, Concionator, & præcipuè ostendere,
quàm aptæ medicinæ pro peccatis septem mortalibus repe-
riantur; v. g. pro Superbis corona Spinea & arundo, pro
avaris marsupium Judæ, pro invidis toga Christo detracta,
pro Luxuriosis flagellum sanguine Christi conspersum, pro
Gulosi vas aceto & felle refertum, pro iracundis lancea Chri-
sti cruore cruentata, pro acediosis Mallens & forceps, quibus
Christus cruci affixus est; pro omnibus verò velut Alexiphar-
macum sanguis Christi, quorum proin efficacia & aptitudo
pro singulis his vitiis fusiùs ostendatur. 4. Quòd hæc apo-
theca semper aperta sit, & ad omnium accurrentium usum pa-
rata. 5. Quòd Medicinæ in hac Apotheca gratis & sine
pretio offerantur, imò gratissimum Christo præsterur ob-

sequium, & frequenter petantur, & usurpentur. 6. Quod idem, qui paravit has Medicinas, sit etiam Medicus peritissimus, agnoscens clarissime singulorum accedentium morbos, & simul etiam medicinarum ad illos curandam aptitudinem. Excitentur proinde Auditores, ut magnam de hoc Medico fiduciam concipiant, atque ad eundem pro Medicinis tantopere sibi necessariis frequenter recurrant.

VI. Ex occasione thematis: *Respice in testamentum tuum*. Ps. 73. potest dicere Concionator, quotidianam experientiam constare, quod post mortem Magnorum Dominorum magnum mox oriatur in multis desiderium cognoscendi, quale testamentum fecerit, maxime si aliquid de eo se obtenturos sperant. Quare cum & nunc maximum quidam Dominus, imo Dominus Dominantium sit tuus, & ex ejus Testamento omnes se aliquid partururos sperent, se jam nunc Testamentum ultimum huius Domini aperturum, & quid cuique in testamento suo legaverit, explicaturum. Et 1. quidem dicatur, quod corpus suum Josepho Arimathæo & Nicodemo legavit. 2. Animam Patri æterno, in cuius manus Spiritum suum commendavit. 3. Dolores suos agris. 4. Injurias suas iis, qui similes injurias patiuntur. 5. Coronam spinæam iis, qui difficultatem in capite suo frangendo, judicioque suo Ecclesiæ, vel Superioribus subijcendo sentiunt. 6. Linteum renes circumdans & sanguinem purpuratum Incontinentibus. 7. Sacrosancta sua viscera afflictis. 8. Thesaurum meritorum suorum Ecclesiæ. 9. Virtutes suas, præcipue mansuetudinem, Humilitatem, Obedientiam, Patientiam, Charitatem, Perseverantiam omnibus Christianis. 10. Arma Crucis, seu ipsam Crucem omnibus ipsum sequi perfectius, & sub vexillo suo militare cupientibus. Ostendatur autem de his legatis, quæ pretiosa sint, & quomodo quisque ea juxta voluntatem Testatoris usurpare debeat; hunc enim usum esse præcipuum obsequium, quod Testator in grati animi signum sibi exhiberi desideret.

VII. Ex occasione thematis: *Per multas tribulationes*

potest nos introire in regnum DEI. Act. 14. potest dici, quòd eorum, quibus iter aliquod difficile & periculosum suscipiendum est, prima plerumque cura sit, ut Comites viæ peritos, fideles, & iucundos (cùm iucundus comes sit vehiculum viæ juxta commune proverbium) sibi adseiscant. Cùm ergo, ut textus in themate citatus indicat, omnes per viam tribulationum difficilem ac periculosam in regnum DEI intrare oporteat, meritò quoque de talibus Comitibus quemque sibi prospicere debere. Quia verò non cuilibet tam facilè fuisset, ejusmodi Comites invenire, ideo Christum eos primùm elegisse, nobisque postea reliquisse. Hos autem Comites alios non esse, quàm *Indigentiam, Contemptum, & Dolores*, quos P. Balthasar Alvarez Comites Christi appellare solebat, cò quòd Christum per totam vitam, sed maximè tempore Passionis suæ, nunquam deseruerint, sed fidelissimè Comitati sint. Dividatur ergo concio tota in duas partes, & in priori quidem parte ostendatur, quomodo hi Comites Christum in extremo viæ ac Passionis suæ tempore sint comitari; & proinde à nobis quoque libenter suscipi debeant. 2. Ostendatur, quàm fideles, viæque periti sint hi Comites, id est, quanta spes æternæ felicitatis obtinendæ meritò concipi possit ab iis, qui ejusmodi Indigentiam, Dolores, & Contemptum patienti & generoso animo supportant. Quàm item iucundi sint hi Comites, utpote de quorum iucunditate ipse S. Paulus 2. Cor. 7. testimonium tulerit dicens: *Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* quæ omnia facilè futilius amplificari & probari possunt.

VIII. Præter hos conceptus alij quoque adhiberi possunt, à Concionatoribus usurpari soliti, ut scilicet interdum Processionem se cum Auditoribus instituturū ad locū, in quibus Christus passus est, variâsque Stationes facturum, id est, quid in quovis loco considerare & discere debeant, aut possint explicaturum. Aut septem ultima Christi Verba explicet, & morales inde doctrinas ad imitationem Card. Bellarmini eruat. Aut de quinque Vulneribus velut de totidem asyis peroret, & quare, ac quomodo ad ea Auditores confugere debeant, ostendar. Aut præcipuas sanguinis profusiones explicet, & quis fructus ex ijs sit hauriendus, demonstrat. Aut denique unum mysterium post alterum explanet, & sic per

plures annos totam Dominicam Passionem explicando percurrat.

CAPUT XI.

QUOMODO CONCIONES FUNEBRES
INSTITUENDÆ SINT.

Duplicis Generis Conciones institui solent, Solemnes & Communes. Illæ plerumque in Exequiis, hæ ipse sepulture tempore instituuntur. De utrisque fructuosè institutis solidam ac facilem Praxin hoc capite sum allaturus.

§. I.

Quid in his Concionibus in Genere sit
observandum.

In primis & ante omnia curet Concionator, ut sinceram erga defunctos omnes misericordiam instillet suis AA. & Parochianis, eumque in finem sibi applicet quoque saluberrimam illam Doctrinam, quam P. Jacobus Laynes Secundus S. J. Generalis reliquit, dum inter alia media ad conservandam Societatem hoc inprimis commendavit, ut quotidie, & quàm frequentissimè Animarum, quæ in Purgatorio cruciantur, meminisset; Nam quandoquidem Societas tantum exhaustis laboris, occupationibus tam multis eo duraret sine susceptis, ut Homines ad æternam felicitatem consequendam juvet, Consentaneum profectò est, ut eundem prosequens Charitatis Spiritum etiam ex hac vita digressis ad cursum conficiendum opituletur, ne justa illis sit causa Societatis charitatem quasi imperfectam accusandi; & meritò liceat conqueri, se in medio itinere, eoque in loco destitutum, ubi nullam omnino sibi ipsis opem queant afferre. Quæ Doctrina profectò à Curatoribus Animarum tantò magis observanda est, quantò pluribus & potioribus Titulis obligati sunt, ad Animas suorum Parochianorum juvandas. Accedit, quòd hæc misericordia sit efficacissimum Medium ad Felicitatem æternam melius, citius, & copiosius obtinendam atque adeò vel hoc etiam titulo à Pastore suarum ovicularum salutem avidè desiderante studiosè inculcari debeat.